

سی فصل

در بیان تعیین خط زوال
خط مشرق و مغرب اعتدال
و حصص سمت قبله ای آفاق از طریق دایره ی هندیه

ابوالفضل علامه حسن زاده آملی

سرشناسه:
 عنوان و نام پدیدآور:
 مشخصات نشر:
 مشخصات ظاهری:
 شابک:
 وضعیت فهرست نویسی:
 موضوع:
 موضوع:
 موضوع:
 رده بندی کنگره:
 رده بندی دیویی:
 شماره استاندارد ملی:

حسن زاده آملی، حسن: ۱۳۰۷ -
 سی فصل در دائره ی هندیه / حسن حسن زاده آملی.
 قم: الف. لام. میم، ۱۳۹۳.
 ۱۱۲ ص.
 ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۹۴-۰۲۴
 بر اساس اطلاعات فیبا
 دایره ی هندیه
 قبله و قبله یابی
 نجوم اسلامی
 ۹ س ۵ ح / ۶ / ۱۸۶ BP
 ۲۹۷ / ۳۵۳
 ۳۷۸۱۲۴۲۷

سی فصل در دائره ی هندیه

مؤلف: ابوالفضائل علامه حسن زاده آملی
 ناشر: الف. لام. میم
 قطع: رقعی
 تاریخ چاپ: ۱۳۹۳
 نوبت چاپ: اول
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۹۰۰۰ تومان
 حقوق چاپ و نشر محفوظ است.
 نقل بخش هایی از متن با ذکر منبع بلامانع است.

نقشه الف. لام. میم

۰۹۱۹۶۹۱۵۷۴۸۸۰۰۰۰۰۰۰۰

Email: RR۰۹۱۹۶۹۱۵۷۴۸@Gmail.com

آثار مکتوب اندیشمندان و بزرگان عرصه‌ی علم و دین، میراث جاودانی
است و جان‌های آماده و پذیرا از این جوان گسترده بهره گیرند.

اینک آن چه پیش روی فرهیختگان است، رساله‌ی گران قدر «سی فصل
در بیان عجایب طالع زوال، و خط مشرق و مغرب اعتدال، و تحصیل
سمت قبله و افاق، از طریق دائره‌ی هندیه» حضرت علامه حسن زاده‌ی
آملی مدظله العالی است.

برای آن که نشان از این مأذبه‌ی الهی بهره‌مند شوند، هر جا نیاز به
ترجمه بود، به پارسی برگزیده شد.

ارجاجاتی که حضرت علامه در تالیفات، آوردند و همچنین مطالبی که
با شرح و توضیح بیش‌تر در دیگر آثار علامه آمده، تحت عنوان ملحقات
در پایان رساله آمده تا دانشوران را بهره‌مند، وافر و بلیغ گردد.

از سعی، کوشش و همت بلیغ همکاران عزیزان نشر الف لام میم، در
آماده‌سازی این اثر سترگ، کمال تشکر و امتنان دارم و ان شاء الله تبارک و تعالی
توفیق روز افزون‌شان را خواهانم!

فهرست

۹	[مقدمه]
۱۱	فصل ۱ در تسویه‌ی ارض
۱۳	فصل ۲ در مقیاس و طریق نصب و اندازه‌ی آن
۱۴	فصل ۳ در امتحان مقیاس
۱۶	فصل ۴ در اندازه‌ی مقیاس
۱۸	فصل ۵ در بیان اندازه‌ی مقیاس
۲۱	فصل ۶ در نصب ارتفاع شمس
۲۳	تحصیل ارتفاع شمس از اسطرلاب
۲۳	تحصیل ارتفاع شمس از ربع مجیب
۲۴	فصل ۷ در نصب الت ارتفاع
۲۶	فصل ۸ در تحصیل ارتفاع شمس از ظل شاخص
۲۹	فصل ۹ در برهان ارتفاع شمس از ظل شاخص
۳۲	فصل ۱۰ در عمل به دائره‌ی هندیه
۳۲	عمل دائره‌ی هندیه
۳۵	فصل ۱۱ مراعات شروطی در عمل به دائره‌ی هندیه
۳۵	شروطی در عمل به دائره‌ی هندیه برای تصحیح خط نصف النهار
۳۸	فصل ۱۲ در رد ایرادی بر عمل به دائره‌ی هندیه
۴۰	فصل ۱۳ کلام فاضل قوشچی در عمل به دائره‌ی هندیه
۴۳	فصل ۱۴ در توضیح کلام فاضل قوشچی
۴۴	فصل ۱۵ کلام بیرونی در تصحیح عمل به دائره‌ی هندیه
۴۶	فصل ۱۶ صورت دائره‌ی هندیه
۴۹	فصل ۱۷ برهان بر خط نصف النهار در دائره‌ی هندیه
۴۹	مقدمه‌ی اول
۵۰	مقدمه‌ی دوم
۵۰	مقدمه‌ی سوم

- ۵۳ فصل ۱۸ در تعریف دائره‌ی سمت قبله و اخوات آن
- ۵۵ فصل ۱۹ در بیان موضع متقاطر با مکه
- ۵۷ فصل ۲۰ تحصیل سمت قبله از دائره‌ی هندیه
- ۶۳ فصل ۲۱ تحصیل سمت قبله در چند افق
- ۶۸ فصل ۲۲ تحصیل سمت قبله از دائره‌ی هندیه اگر بین الطولین ۱۸۰ درجه باشد
- ۷۱ فصل ۲۳ موضع مقاطر مکه‌ی مکرمه و سؤال و جوابی در پیرامون آن
- ۷۴ فصل ۲۴ در تحصیل سمت قبله از دایره‌ی هندیه به طریق دیگر
- ۷۶ فصل ۲۵ در تحصیل سمت قبله‌ی آفاق شمالی ...
- ۷۸ نتیجه بحث
- ۸۱ فصل ۲۶ کلاس با جناب علامه‌ی نراقی رحمته‌الله علیه
- ۸۳ فصل ۲۷ ملازمی با جزار، عالم جلیل سردار کابلی رضوان الله علیه
- ۸۶ فصل ۲۸ عدم امکان تحصیل سمت قبله در عرض ۹۰ درجه ...
- ۸۹ فصل ۲۹ تحصیل سمت قبله در قطب
- ۹۱ فصل ۳۰ اکثر خط قبله‌ی دائره‌ی هندیه تقریبی و برخی تحقیقی است
- ۹۳ وجه دیگر در بیان تقریبی بودن طریق عمل به دائره‌ی هندیه
- ۹۳ وجه دیگر
- ۹۴ خاتمه در سمت قبله‌ی هیوی و فقهی

ملحقات

- ۹۵ ۱. ملحق صفحه ۱۰
- ۹۷ ۲. ملحق صفحه ۲۳
- ۱۰۳

[مقدمه]

بسم الله الرحمن الرحيم

- ۱ الهی! ثناء تو گویم که ارتفاع کعبه‌ی جلالت به مقیاس حواس و عقول در نمی‌آید؛ و لقای تو - پریم که به سمت قبله‌ی وصال و انحراف و عدول راه نمی‌یابد.
- ۲ صلات و سلام بر روح مقدس مؤید به روح القدس و مخاطب به ﴿قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَا تُكِنُّ قِبَلَهُ تَرْضَاهَا﴾ قَوْلٌ وَجْهِكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴿۱﴾ که در آسمان رفعت شارق بی‌زوال است، در افق حقیقت شاخص بی‌مثال.
- ۳ و بر آل او که به خطاب ﴿إِنَّهُ لِيُرِيَدَ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾^(۲) محقق‌اند، و قبله‌نمای طالبان قبه‌ای حو
- ۴ و بعد، این رساله‌ی «سی‌فصل» است بر بیان تعیین خط زوال، و خط مشرق و مغرب اعتدال، و تحصیل سمت قبله‌ی حاق، از طریق دائره‌ی هندیه که به قلم این کم‌ترین حسن حسن‌زاده‌ی آملی به رشتی تشریح رآمده است، و امید است که مقبول طبع مردم صاحب نظر شود.
- ۵ ما را در پیرامون آن سخنی نیست، چه؛ مشک آن است که نایب بیاید نه آن که عطار بگوید. دائره‌ی هندیه در السنه‌ی علمای دین و در کتب فقهیه داراست. و جهت اشتهاش این است که اعمال آن بدون اعمال قواعد ریاضی و آلات رصدی صورت می‌گیرد و برای هر کس میسر است.
- ۶ و چون در عمل به دائره‌ی هندیه، نخست باید سطحی موزون تحصیل کرد، خواه قطعه‌ای

(۱) بقره/۱۴۵؛ نیک می‌بینیم که در آسمان روی خویش به هر سو می‌گردانی تو را روی به سوی

گردانیم که خوش می‌داری. پس روی خویش به سوی مسجدالحرام کن.

(۲) احزاب/۳۴؛ خداوند همانا خواهد که پلیدی را از شما خانگیان ببرد، و شما را درست پاک سازد.

از زمین باشد و خواه پاره‌ای از اخشاب و فلزات که برای همراه داشتن به کار آید، و پس از آن نصب مقیاس ضروری است، و دانستن ارتفاع شمس نیز مؤید است (۱)، ما نیز به ترتیب یاد شده گوییم:

www.ketab.ir